

Hoofddirectie Telecommunicatie en Post

7

Aan
Ministerie van Economische Zaken
Directeur-Generaal voor de
Buitenlandse Economische Betrekkingen
drs. F.A. Engering
Postbus 20101
2500 EC 'S-GRAVENHAGE

Contactpersoon

Doorkiesnummer

Datum - 3 MAART 1995

Bijlage(n)

Oms kenmerk

Uw kenmerk

. HDTP/BV/95/034

Onderwerp

. export van strategische
(telecommunicatie-)goederen

Geachte heer Engering,

Mede naar aanleiding van een gesprek dat vertegenwoordigers van mijn dienst op 14 december jl. met vertegenwoordigers van uw dienst hebben gehad inzake de export van strategische (telecommunicatie-)goederen, vraag ik hierbij uw aandacht voor het volgende.

Op grond van bepalingen uit de In- en uitvoerwet (Stb. 1962, 295) en op grond van afspraken in het kader van de toenmalige COCOM bestaat een (niet-openbare) lijst van zogenaamde strategische goederen, waarvan de uitvoer zonder vergunning van de Minister van Economische Zaken verboden is. Een exportvergunning voor dergelijke goederen moet bij uw dienst worden aangevraagd. Bij de beslissing inzake een exportvergunning voor telecommunicatie-goederen, in het bijzonder cryptografie, is thans het advies van het Nationaal Verbindingsbeveiligings-bureau (NBV) van zeer grote, zo niet doorslaggevende, betekenis. Het NBV (dat in de praktijk de behoeften en belangen van Defensie, i.c. de Militaire Inlichtingendienst, behartigt) geeft advies vanuit de optiek van de nationale veiligheid. Daarmee handelt het NBV vanuit een legitiem deelbelang, waartoe tegen de achtergrond van de toenmalige Koude Oorlog en de toen gebezigde technologie ook alle redenen bestond. De criteria en maatstaven op grond waarvan het advies wordt gegeven zijn evenwel voor derden onduidelijk, hetgeen het advies lastig motiveerbaar maakt.

Er is echter veel veranderd sinds het Uitvoerbesluit strategische goederen in 1963 werd vastgesteld. De internationale ontwikkelingen hebben geleid tot nieuwe verhoudingen in de wereld en noopten tot een herziening van de COCOM-afspraken. Ontwikkelingen in de telecommunicatie-sector resulteren in een steeds grotere beschikbaarheid van geavanceerde, wereldwijde en goed-beveiligde telecommunicatiesystemen. Voor het bedrijfsleven is dat van vitaal belang.

De beveiliging van de telecommunicatie heeft op grond van onder meer privacy- en dataproductiebehoeften zakelijk en maatschappelijk een enorme vlucht genomen. Opvallend is daarbij de toename van het gebruik van commerciële cryptografie. Aan de andere kant hebben, als resultante, ook de overheidsbehoeften op het terrein van bijvoorbeeld het justitieel aftappen en de nationale veiligheid zich nadrukkelijker dan voorheen geprofileerd.

Ik stel vast dat gaandeweg meerdere legitieme belangen bij de exportproblematiek van telecommunicatie-goederen, in het bijzonder cryptografie, een rol van betekenis zijn gaan spelen. Deze belangen laten zich als volgt onderscheiden:

- de belangen van Verkeer en Waterstaat. Verkeer en Waterstaat is verantwoordelijk voor de beveiliging van de telecommunicatie-infrastructuur, -diensten, -randapparatuur en combinaties daarvan. Zo is bijvoorbeeld cryptografie steeds meer een essentieel onderdeel gaan vormen van de beveiliging van de telecommunicatiesector, zowel voor vertrouwelijkheid als integriteit. Daarmee bepaalt cryptografie mede het niveau van beveiliging in de telecommunicatiesector, een terrein waarop Verkeer en Waterstaat politiek en beleidsmatig aanspreekbaar is. De waarborging van het telefoon- en telegraafgeheim (artikel 13, Grondwet) speelt op dit terrein eveneens een wezenlijke rol.
- de belangen van het bedrijfsleven en Economische Zaken. Goede en goed- beveiligde telecommunicatie is een essentiële voorwaarde voor het bedrijfsleven en is medebepalend voor het vestigingsklimaat - en de werkgelegenheid - in Nederland.
- de telecommunicatie-belangen. De behoefte aan wereldwijde, beveiligde telecommunicatie-systemen neemt toe. Aangezien cryptografie meer en meer onderdeel vormt van (met name mobiele) telecommunicatiesystemen, staat of valt een wereldwijde implementatie van deze systemen met de exportmogelijkheden. Telecommunicatie-bedrijven zijn derhalve gebaat bij een effectieve exportbevordering.
- de belangen van de consument. De behoefte van de consument inzake privacy- en dataproductie is niet meer weg te denken.
- de justitiële belangen. Er moet kunnen worden afgetapt. De bestrijding van de criminaliteit mag geen hinder oplopen. Ondertussen ontstaan wel nieuwe vormen van criminaliteit, zoals fraude met hoge telefoonrekeningen.
- de belangen van de nationale veiligheid. Ook vanuit deze hoek moet bijvoorbeeld worden afgetapt. Risico's voor de Staat vanuit de optiek van de nationale veiligheid dienen te worden vermeden.

Het Bangemann-rapport ("Europa en de wereldwijde informatiemaatschappij", Brussel, 26 mei 1994) gaat ook in op de verschillende belangen die spelen bij cryptografie (versleuteling). Versleuteling is belangrijk voor de zogenaamde "telehandel": privacy, misbruikbestendigheid en de integriteit van de handtekening en de tekst dienen gewaarborgd te zijn terwijl aan de andere kant overheden bevoegdheden nodig kunnen hebben waarmee de versleuteling ten behoeve van de misdaadbestrijding en de bescherming van de nationale veiligheid kan worden doorbroken.

HDTP/BV/95/034

Een actueel voorbeeld dat bovenstaande onderstreept is de problematiek met betrekking tot het Common Scrambling Algorithm (CSA) van Digital Video Broadcasting (DVB). Het Nederlands bedrijfsleven is betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van CSA. Hoewel nog geen formele exportvergunning is aangevraagd waren signalen uit de hoek van het NBV ontvangen die wezen op een mogelijk zich aandoend probleem. Alleen door razendsnel een nationaal vooroverleg op te tuigen kon voorkomen worden dat alléén het NBV-standpunt (en dus één deelbelang) gehoord zou worden.

Verder lopen er ten aanzien van DECT, waarvoor PTT Research optreedt als crypto custodian, reeds diverse exportaanvragen waarbij alleen het NBV wordt geconsulteerd (echter zijn nog geen vergunningen geweigerd).

De wereldwijde introductie van telecommunicatiesystemen staat of valt met de exportmogelijkheden. De toegenomen complexiteit en de veelheid aan legitieme belangen laten naar mijn overtuiging niet meer toe dat de besluitvorming inzake exportvergunningen voor telecommunicatiegoederen, in het bijzonder cryptografie, kan leunen op slechts één deelbelang. Alle belangen dienen gehoord en meegewogen te worden. Een structurele afweging is te meer noodzakelijk in verband met het mogelijke risico dat bedrijven hun produktie voortzetten in landen waar geen exportbelemmeringen bestaan. Dit bevordert de werkgelegenheid in Nederland niet en het produkt zelf dreigt buiten de "greep" van de nationale overheid te vallen. Maar ook zou de overheid bij een (te) eenzijdige beslissing kunnen worden geconfronteerd met schadeclaims vanuit het bedrijfsleven.

Inmiddels hebben de Secretaris-Generaal van Algemene Zaken en de Directeur-Generaal Economische Structuur van uw departement met deze probleembenadering hun instemming betuigd. Gaarne verneem ik van u of u zich kunt vinden in de voorgestelde benadering en of u op grond van uw verantwoordelijkheid met betrekking tot de In- en uitvoerwet, in overleg met onder meer Verkeer en Waterstaat, de verdere uitwerking ter hand neemt.

Een afschrift van deze brief zend ik aan de Secretaris-Generaal van Algemene Zaken, de Directeur-Generaal Economische Structuur van Economische Zaken, de Directeur-Generaal Politieke Zaken van Buitenlandse Zaken, het Hoofd Militaire Inlichtingendienst van Defensie, en de directeur NBV.

DE HOOFDDIRECTEUR TELECOMMUNICATIE EN POST, WND.,

